

ВСЕВОЛОД ПАВЛОВИЧ ЗЕНКОВИЧ

(по случай 60-годишнината му)

Докторът на географските науки проф. В. П. Зенкович навърши 60 години. Той е автор на 240 научни труда. Лауреат е на Ленинска награда за 1965 г., президент е на Международния комитет по крайбрежна океанография и председател на Океанографската комисия към АН СССР. Трудно може да се обхване творческият ден на големия учен. Нашите срещи, разговори, консултации с него са ставали винаги в малкото промеждутъци от време било преди заминаване в експедиция по морските и океанските брегове, било след кратки почивки след разгорещени събрания или след експертиси във връзка с укрепването на даден бряг, със защитата на естествените плажове от хищническо изземване на техните наноси. Намирали сме го в минути на отпих след любимото му занимание — писане на пишеща машина у дома, или след пристигане от задгранични научни конгреси или командировки.

Всеволод Павлович Зенкович е организатор и дългогодишен ръководител на отдел „Морфология и динамика на морските брегове“, на лабораториите за изследване на морските брегове, организирани към Института по океанология, а днес и в Географския институт към АН СССР. Зенкович е неуморим сторонник на идеята за укрепяване на бреговете, напълно съобразено с конкретните природни условия. Той е обаятелен професор за своите студенти и аспиранти, незаменим лектор. Проф. Зенкович е канен като консултант в ДР Виетнам, Куба, ГДР, Полша, ОАР, Мексико и редица други морски страни.

Тринадесетте морета и двата океана, с които граничи СССР, дават на съветските географи, геоморфолози и други специалисти изключително богат материал за изучаване на морските брегове. „Трудно е да си представи човек друг обект на земната повърхност, в развитието на който да вземат толкова и свършено различни природни процеси“ — казва проф. Зенкович. Тези процеси всякога си взаимодействуват в различни съчетания. Да се разкрие природата на това взаимодействие, да се обясни строежът на бреговата зона и да се даде прогноза на нейното развитие е отговорна задача за геоморфолога, геолога, геофизика, инженергеолога и други специалисти. Решаването на тези задачи се постига чрез прилагането на различни методи на изследване и на разнообразна съвременна техника.

Изучаването на морските брегове на СССР е свързано не само с решаването на практически задачи, свързани с брегоукрепяването, проектирането на пристанища, борбата със затлачването на морските съоръжения и други, но има и общо научно значение. В СССР са създадени основите на теорията за динамиката на морфологията на морските брегове. Нейн автор е проф. В. П. Зенкович (1946—1962 г.). Едно от основните положения в капиталния му труд „Основни учения и развитии морских берегов“, за който е удостоен с Ленинска награда, е подходът за тясното взаимодействие и взаимобусловеност на процесите, протичащи на брега и на подводния брегосклон. Морското вълнение се приема като основен енергетичен фактор за изменение на бреговата зона. С голямо практическо и теоретично значение се явяват и разработените от Зенкович схеми за образуването на акумулативните форми в бреговата зона и за класификацията на морските брегове.

Тъй като обект на изследване е бреговата зона (море+суша), в нейното проучване участва многобройна армия от разнородни специалисти — бреговици. Използват се различни методи на изследване: ехолотиране, геоморфоложко картиране, сонди-

ране, водолазни огледи, подводна фотография, използване на люменофори, радиоизотопи и безядни макъли; извършват се петрографски анализи, наблюдения върху абразията на подводния склон и на брега; изучават се вълненията и теченията в крайбрежната зона и др. Координацията на усилията на голямо число от научноизследователски, проектантски и производствени организации в СССР се осъществяват от бреговата секция на Океанографската комисия към Президиума на АН СССР.

Бреговете на Сочи, Одеса, Пицунда и др. по северното черноморско крайбрежие или на Тихия океан непрекъснато поставят нови задачи за разрешение. Да провери всичко сам на морското дъно с помощта на водолазния костюм, това е характерна привычка на В. П. Зенкович още от 1939 г.

Проф. Зенкович заедно със своите колеги провежда изследвания извън територията на СССР. Извършени са проучвания по бреговете на: Жълто море (В. П. Зенкович, О. К. Леонтьев, Е. Н. Невеский, Н. П. Жемчужин); Виетнам (В. П. Зенкович); Куба (В. П. Зенкович, А. С. Йонин, Ю. И. Павлидие); Югославия (В. П. Зенкович, П. Н. Каплин, Л. Г. Никифоров); АРЕ (В. П. Зенкович, Г. А. Орлова); Полша (В. П. Зенкович, В. Болдырев); Индия (В. П. Зенкович); Мексико (В. П. Зенкович) и редица други страни.

Повече от 13 000 км изследвани брегове — обстойно, с голяма всеотдайност и голяма упоритост. Повече от 38 години, посветени на морето.

Българските колеги пожелават на проф. д-р Всеволод Павлович Зенкович още дълги години да изследва неизвестните за науката морски брегове.

Г. Симеонова, Вл. Попов и Ж. Павлов